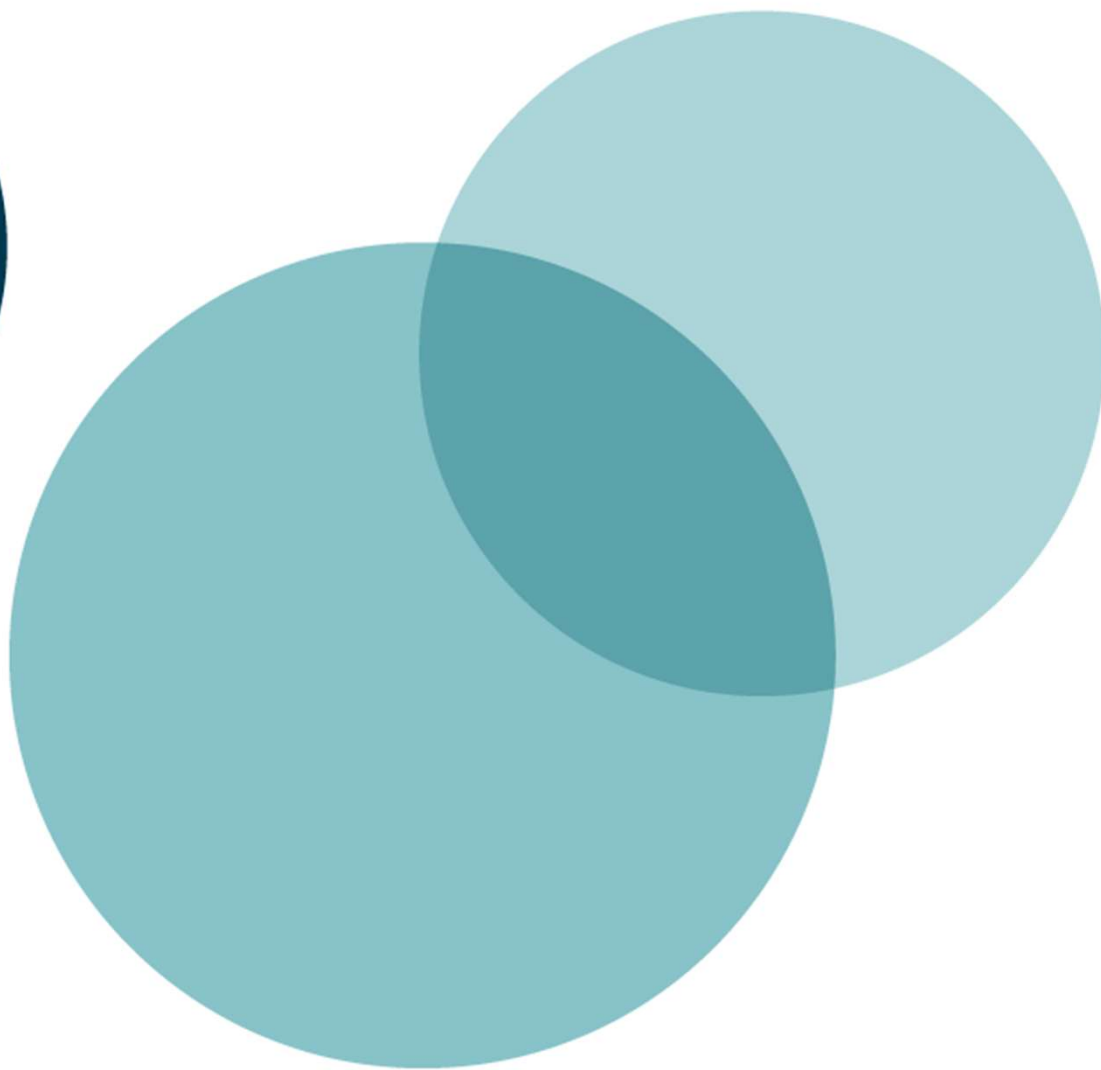
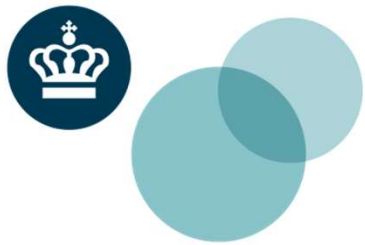

Familieretshuset

Familieretshusets webinar om
kontaktbrud og
forældrefremmedgørelse

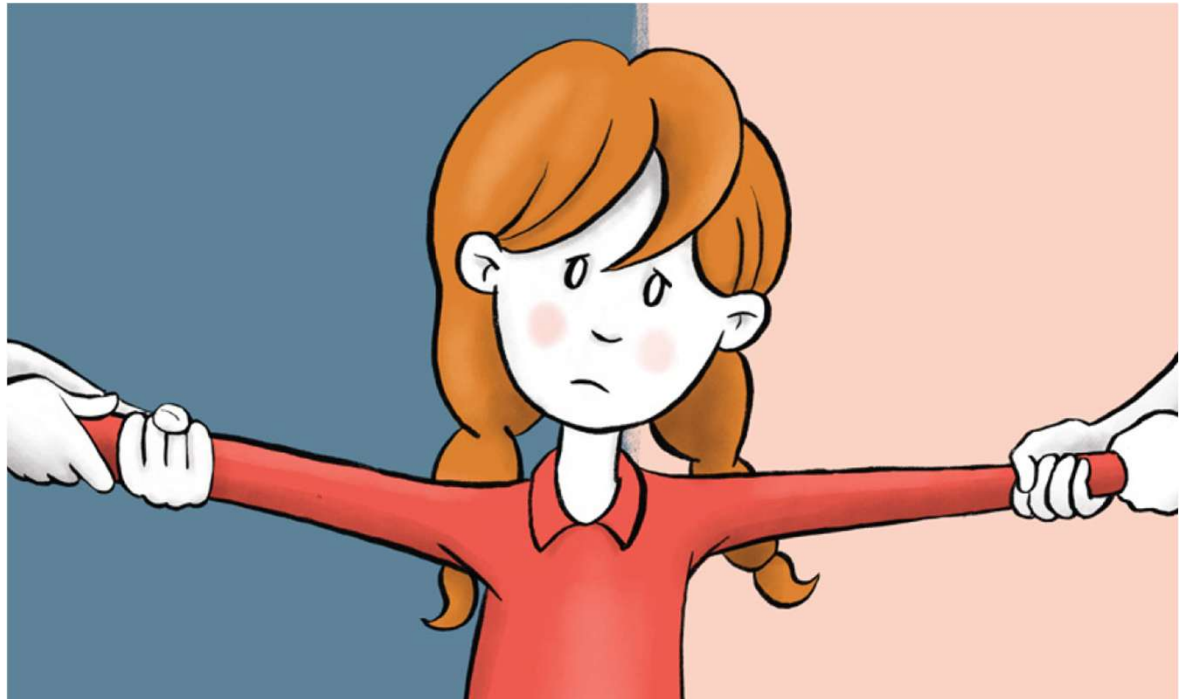
Anette Hummelshøj

Direktør i Familieretshuset

Webinar om kontaktbrud og forældre- fremmedgørelse

Familieretshusets
vidensgrundlag og praksis

Mia Poulsen,
National fagkonsulent

Indhold

Hvorfor er viden om kontaktbrud vigtig?

Hvordan kan vi forstå begrebet
forældrefremmedgørelse?

Hvad ved vi om, hvorfor kontaktbrud
opstår og vedligeholdes efter samlivsbrud?

Hvilken betydning har det for praksis i
Familiereetshuset?

Kontaktbrud og forældrefremmedgørelse

4 centrale pointer

1. Der ligger ofte komplekse og sammensatte årsager bag, når et barn afviser kontakt med den ene forælder
2. Det har negative konsekvenser for børn, når forældre devaluerer hinanden – og det kan sjældent alene forklare, at et barn afviser en forælder
3. Familieretshusets anvender også begreberne kontaktbrud og samværsvægring. Det udvidede begrebsapparat kan favne vigtige nuancer og er ikke blot forskellige ord for det samme
4. Familieretshuset anvender en multi-faktoriel og systemisk tilgang

Hvorfor er viden om forældrefremmedgørelse
og kontaktbrud vigtig?

Forældrefremmedgørelse indført i loven

1. I § 4 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Familieretshuset og familieretten skal ved vurderingen af barnets bedste, jf. stk. 1, endvidere inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og i den forbindelse samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, som er kommet til udtryk ved barnets adfærd. Samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, tillægges konsekvenser, hvis dette er til barnets bedste.«

Det har konsekvenser for barnet at miste kontakt med en forælder

Barnet har ret til begge forældre – bedst for barnet, når barnet modtager tilstrækkelig omsorg fra begge forældre.

Lavere trivsel og højere forekomst af psykiske og relationelle vanskeligheder

Forskning tyder på, at børn, der har mistet kontakt med en forælder ifm. forældrenes samlivsbrud, har lavere trivsel og højere forekomst af vanskeligheder, end børn, der har bevaret kontakt til begge forældre.

- Identitetsproblemer
- Adgang til omsorgsrelationer
- Vanskeligheder i fremtidige relationer
- Følelsesmæssig undgåelse

(Reuven-Krispin et al., 2020; Reiter et al., 2013; Amato & Keith, 1991; Reuven et al., 2020)

Hvordan kan vi forstå begrebet
forældrefremmedgørelse?

Forældrefremmedgørelse - begrebets oprindelse

En psykisk lidelse hos børn

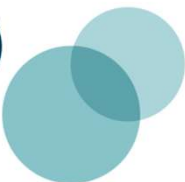
Den foretrukne forælder:
programmerer/hjernevasker barnet

Den afviste forælder:
God og kærlig forælder

- Det er ikke forældrefremmedgørelse, hvis der har været vold, overgreb eller omsorgssvigt

Kilde: Gardner, R. 1998. Recommendations for Dealing with Parents who Induce a Parental Alienation Syndrome in their Children. *Journal of Divorce & Remarriage*, 28 (3-4), 1-23

En-faktor-modellen

Ophav til begrebet
forældrefremmedgørelse

En enkel og lineær forklaring

Et problematiserende blik på den ene
forælder

- Forælder: skyldig eller uskyldig
- Barnet: god eller ikke god grund

"Når en forælder bevidst påvirker og manipulerer barnet til at afvise den anden forælder – som er en god og kærlig forælder – og hvor barnets afvisning ikke stemmer overens med barnets oplevelser med forælderen"

Kritik af Parental Alienation Syndrome (PAS)

- Forsøgt optaget som diagnose – uden held
- Man kan ikke empirisk på tværs af studier identificere og validere teoriens forklaringer om årsag og forløb
- Man kan ikke se et mønster på tværs af sager
- Et forældrefremmedgjort barn kan ikke behandles ved brug af individuel behandling – så kan det heller ikke forstås som en lidelse, der bor i barnet

Kilde: Johnston, J. R. (2005). Children of Divorce Who Reject a Parent and Refuse Visitation: Recent Research and Social Policy Implications for the Alienated Child. In Family Law Quarterly, 38(4), s.757-775

Har Rasmus en god eller ikke god grund?

Rasmus på 10 år vil ikke på samvær hos sin far

Mor oplyser, at far er voldelig og har kastet Rasmus hårdt ind i væggen og vredet hans arm rundt

Far erkender at have skubbet Rasmus hårdt til side, men nægter at være voldelig

Politi finder ikke grundlag for at sigte far for vold

Reformulering af teorien om forældrefremmedgørelse

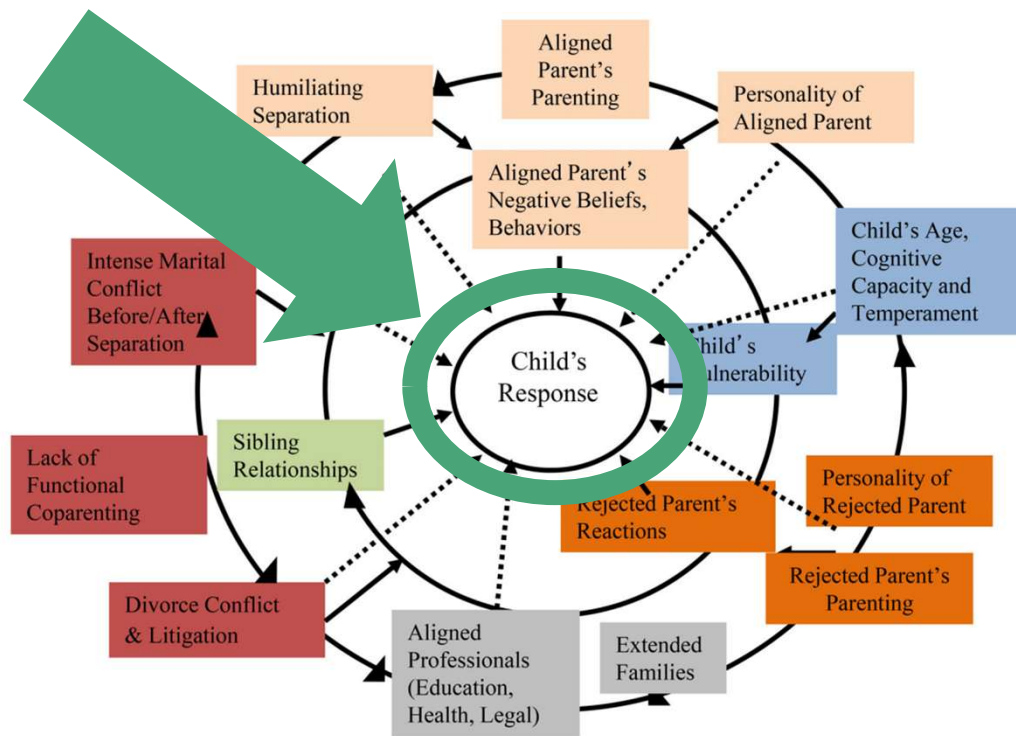

Figure 1 Multi-factorial model of a child's resistance/refusal of contact.

Kilde: Kelly, J. B. & Johnston, J. R. (2001). The alienated child: A reformulation of a parental alienation syndrome. Family Court Review 39(3), s. 249-266

“Et fremmedgjort barn er et der frit, konsekvent og over længere tid udtrykker stærke negative følelser (raseri, had, afvisning, frygt) over for én forælder, som ikke er i overensstemmelse med barnets faktiske erfaringer med denne forælder”

Multi-faktor-modellen

Mange og sammensatte årsager

Problematikker i familiesystemet, ikke en psykiatrisk lidelse iboende barnet

- Begge forældre og sårbarheder hos barnet medvirker

Udredning

- Helhedsperspektiv
- Flere ikke gensidigt udelukkende hypoteser

Familieretshusets vidensgrundlag: **Udvidet begrebsapparat**

- Fokus på barnets adfærd
- Begrebet forældrefremmedgørelse indeholder en vurdering: barnets adfærd er ikke i overensstemmelse med barnets oplevelser med forælderen
- Brug for neutrale begreber til at understøtte opgaven med at belyse barnets situation

Kontaktbrud:

Når der er længerevarende brud i kontakten mellem et barn og en forælder.

Samværsvægring:

Når et barn viser vedvarende modstand mod at have samvær med en forælder.

Devaluerende adfærd:

Når en forælder devaluerer den anden forælder direkte til eller foran barnet. Fx ved at signalere til barnet, at den anden forælder er farlig, ikke god for barnet, eller ikke elsker barnet.

Hvad ved vi om, hvorfor kontaktbrud opstår og vedligeholdes efter samlivsbrud?

Årsager til kontaktbrud

Empiriske studier:

Forældrefremmedgørende adfærd er almindeligt forekommende i højkonflikte skilsmisser – og sjældent alene forbundet med, at barnet afviser den ene forælder

Begge forældre og sårbarheder hos barnet medvirker til problematikken

Benjamin Garbers systemiske model - samspillet af faktorer knyttet til og mellem:

- Barnet og relationen til begge forældre
- Familien som system, også de sammenvævede relationer mellem familiens medlemmer
- Kontekstspecifikke faktorer ved samværssituationen
- Udefrakommende variable, fx andre professionelle

Kilder: Johnston J. R (2003). Parental alignments and rejection: An empirical study of alienation in children of divorce. Journal of the American Academy of Psychiatry & Law, 31:158-70.

Johnston, J. R., Walters, M. G., & Olesen, N. W. (2005). Is it alienating parenting, role reversal or child abuse? A study of children's rejection of a parent in child custody disputes. Journal of Emotional Abuse, 5(4), 191–218

Devaluerende adfærd

Undersøgelser har identificeret forskellige typer af devaluerende adfærd:

- Tale dårligt om den anden forældre
- Begrænse eller forhindre samvær eller kontakt
- Begrænse eller forhindre symbolsk kontakt
- Begrænse og forhindre muligheden for information
- Følelsesmæssig manipulation
- Skabe usund alliance med barnet
- Forskellig typer af adfærd

F.eks. Fidler & Bala, 2010

- Variere i hyppighed og alvorsgrad
- Situationel eller et mønster
- Subtilt eller mere åbenlyst
- Grader af bevidsthed

Empiriske studier: devaluerende adfærd

- Devaluerende adfærd er ofte en væsentlig medvirkende faktor, men kan sjældent alene forklare kontaktbrud og er ikke nødvendigvis involveret
- Det er ofte begge forældre, der devaluerer – under- og overrapportering
- Devaluerende adfærd skader barnets relation til begge forældre
- Boomerang-effekt: barnet føler sig mindst tæt med den, der hyppigst devaluerer
- Det har konsekvenser for barnets trivsel ind i voksenlivet at være udsat for devaluerende adfærd

Johnston, J. R. (2005). Children of Divorce Who Reject a Parent and Refuse Visitation: Recent Research and Social Policy Implications for the Alienated Child. In *Family Law Quarterly*, 38(4), s.757-775

Rowen, J., & Emery, R. (2018). Parental denigration: A form of conflict that typically backfires. *Family Court Review*, 56(2), 258–268.

Hvorfor devaluerende adfærd skadelig

Amy Baker og Naomi Ben-Ami – psykologisk teori og forskning:

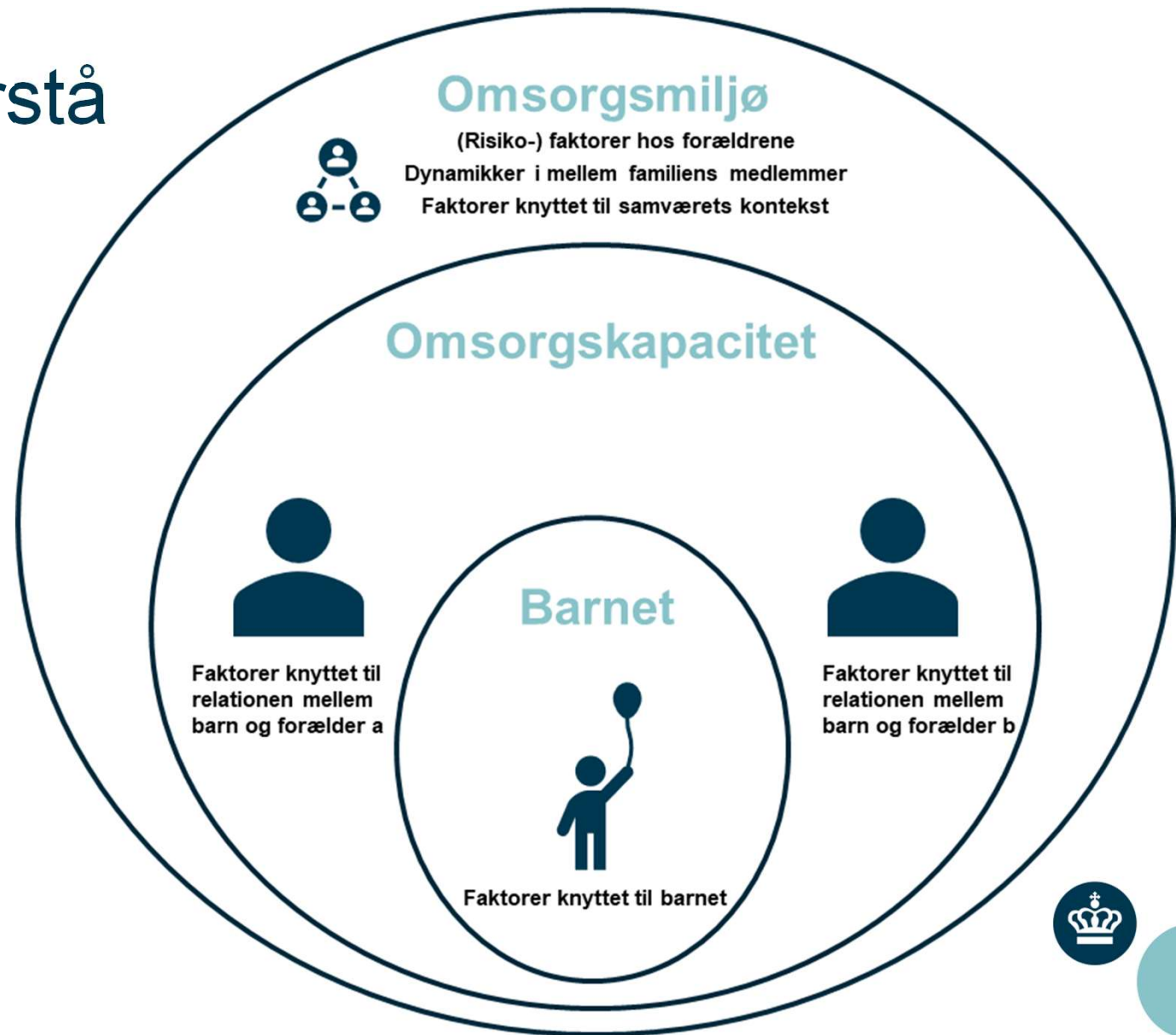
- Børn forstår typisk verden med udgangspunkt i sig selv
- Børn forstår sig selv som et produkt af sine forældre
- Når en forælder devaluerer den anden forælder foran barnet, sætter det barnet i en loyalitetskonflikt
- Barnet lærer ikke at stole på egne erfaringer og oplevelser, når en forælders negative oplevelse af den anden forælder ikke stemmer overens med barnets egne oplevelser

Baker, A. J. L., & Ben-Ami, N. (2011). To turn a child against a parent is to turn a child against himself: The direct and indirect effects of exposure to parental alienation strategies on self-esteem and well-being. *Journal of Divorce & Remarriage*, 52(7), 472–489

Model til at forstå barnets omsorgs- situation

- Faktorer og dynamikker
- Gennemgang af forskning og litteratur
- Det er ikke en udtømmende liste

Den foretrukne forælder

Eftergivende forældretil

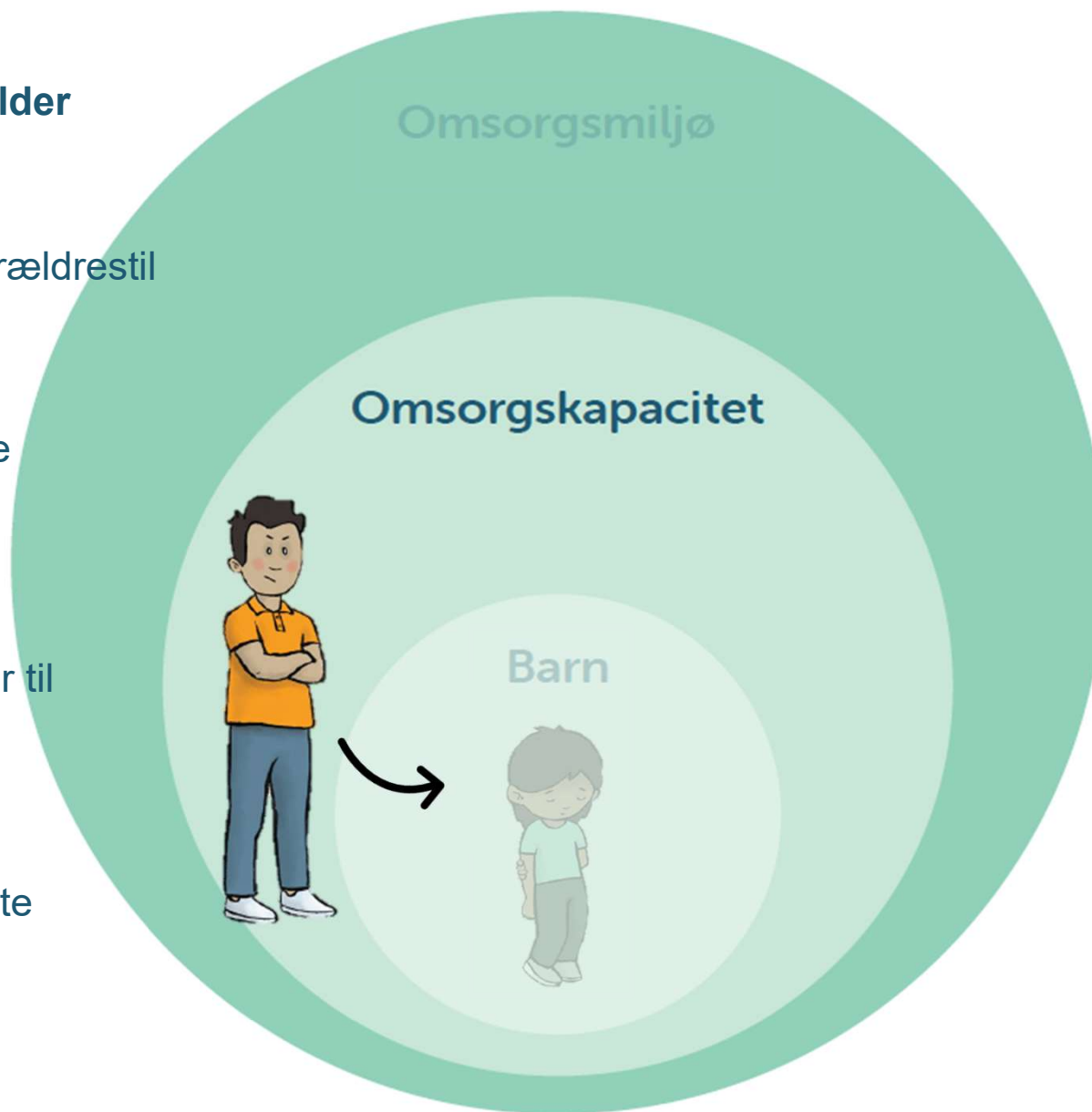
Rolleforstyrrelse

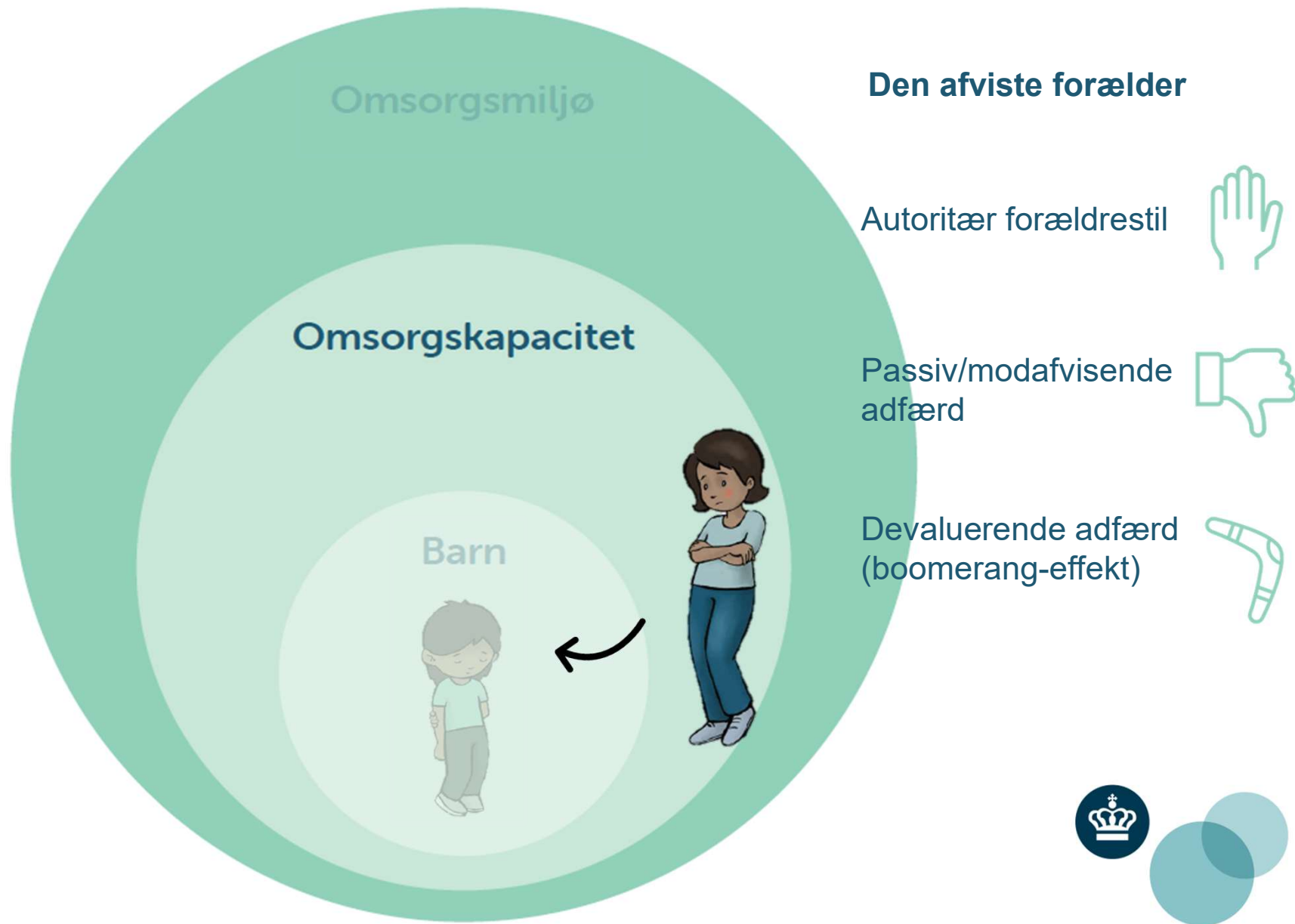

Devaluerende
adfærd (signaler til
barnet)

Manglende støtte

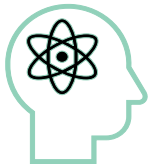

Barnet

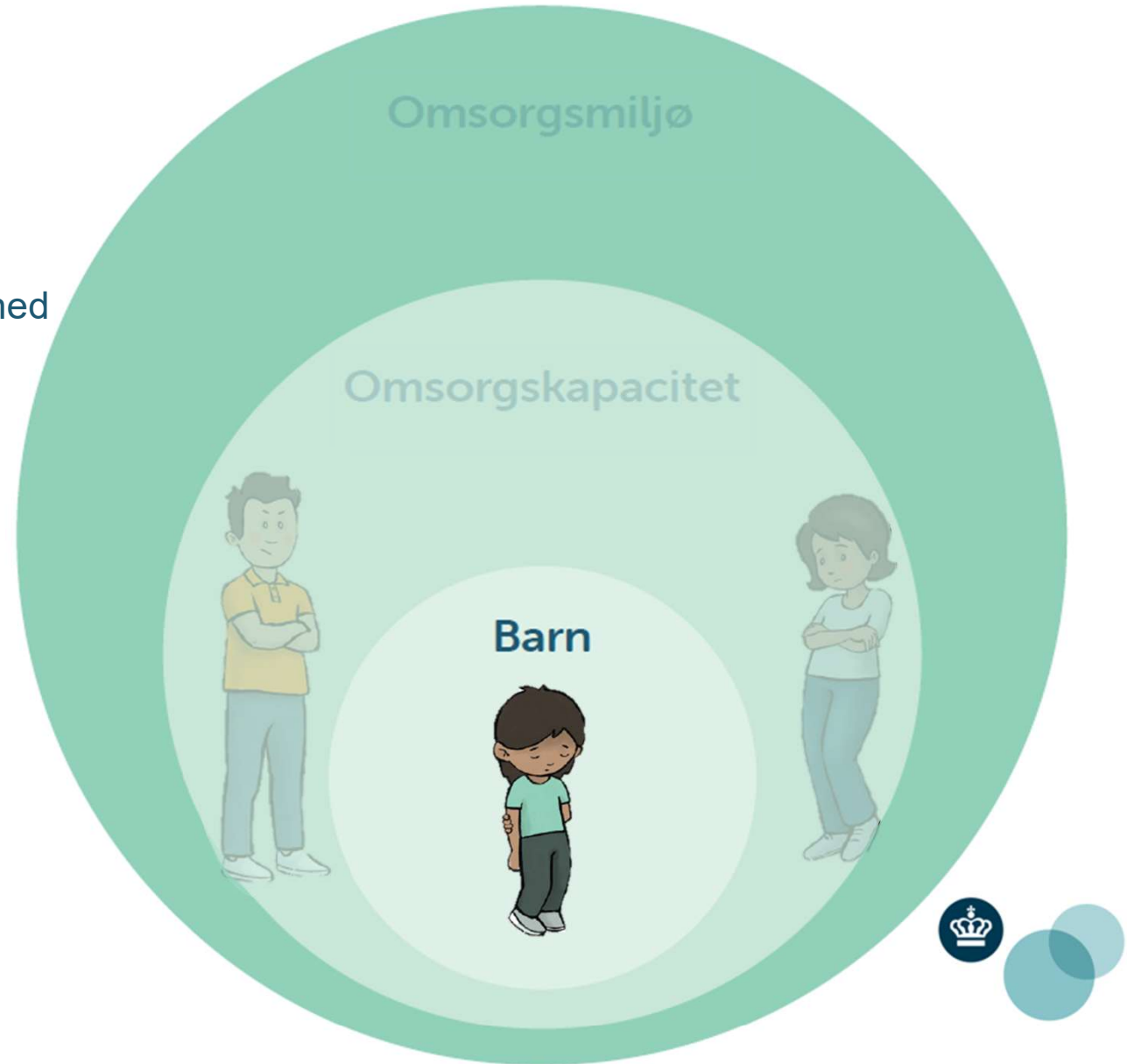
Alder – barnets selvstændighed

Sårbarheder – tænkning, følelser og sociale forhold

Ængstelighed og utryghed ved adskillelse

Omsorgsmiljøet

Risikofaktorer hos forældrene

Konflikt mellem forældrene

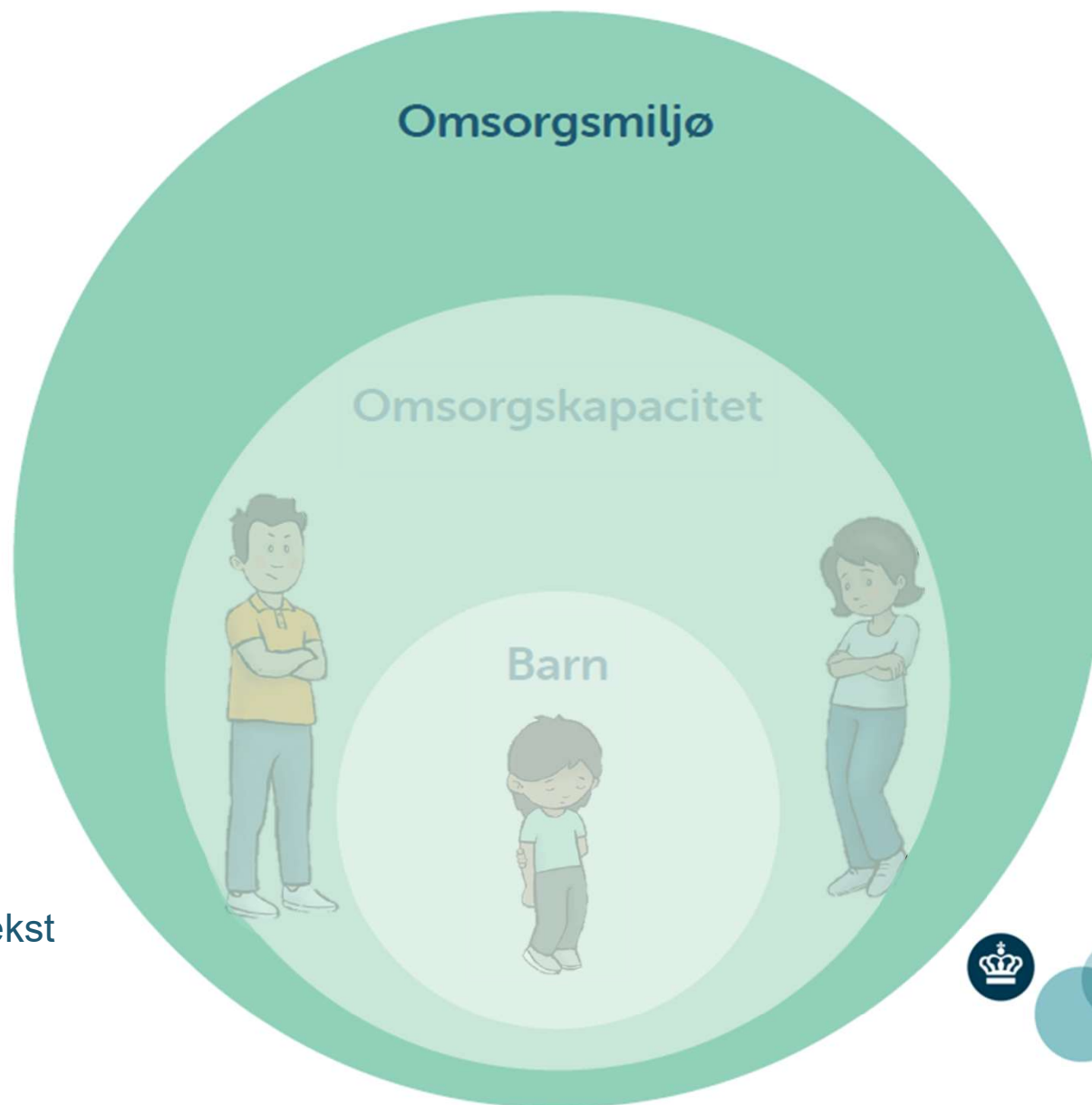
Bruddet

Polariserende forældrestile

Faktorer knyttet til samværets kontekst

Refleksionspause: bidragende faktorer

- Tænk på en af jeres sager – måske er familien også i kontakt med Familieretshuset
- Måske er der kontaktbrud, eller måske er I bekymret for, at barnet udtrykker modvilje mod den ene forælder
- Hvilke bidragende faktorer får I øje på?
- Er der bidragende faktorer, som I særligt ville kunne arbejde med?

Hvilken betydning får vidensgrundlaget for Familiernetshusets praksis

Belysning af sagen ved kontaktbrud

- At en forælder udøver devaluerende adfærd er ikke altid ensbetydende med, at vi til fulde har forstået, hvad der ligger til grund for barnets afvisning
- Vigtigt med systematik i forbindelse med udredning - hvis vi zoomer for entydigt ind på adfærd hos den ene forælder, risikerer vi at overse eller misforstå problematikker i barnets omsorgssituation
- Bred kortlægning af barnets omsorgssituation fremfor identificering af forældrefremmedgørelse

Systemisk tilgang til belysning af sagen – kortlægning af bidragende faktorer

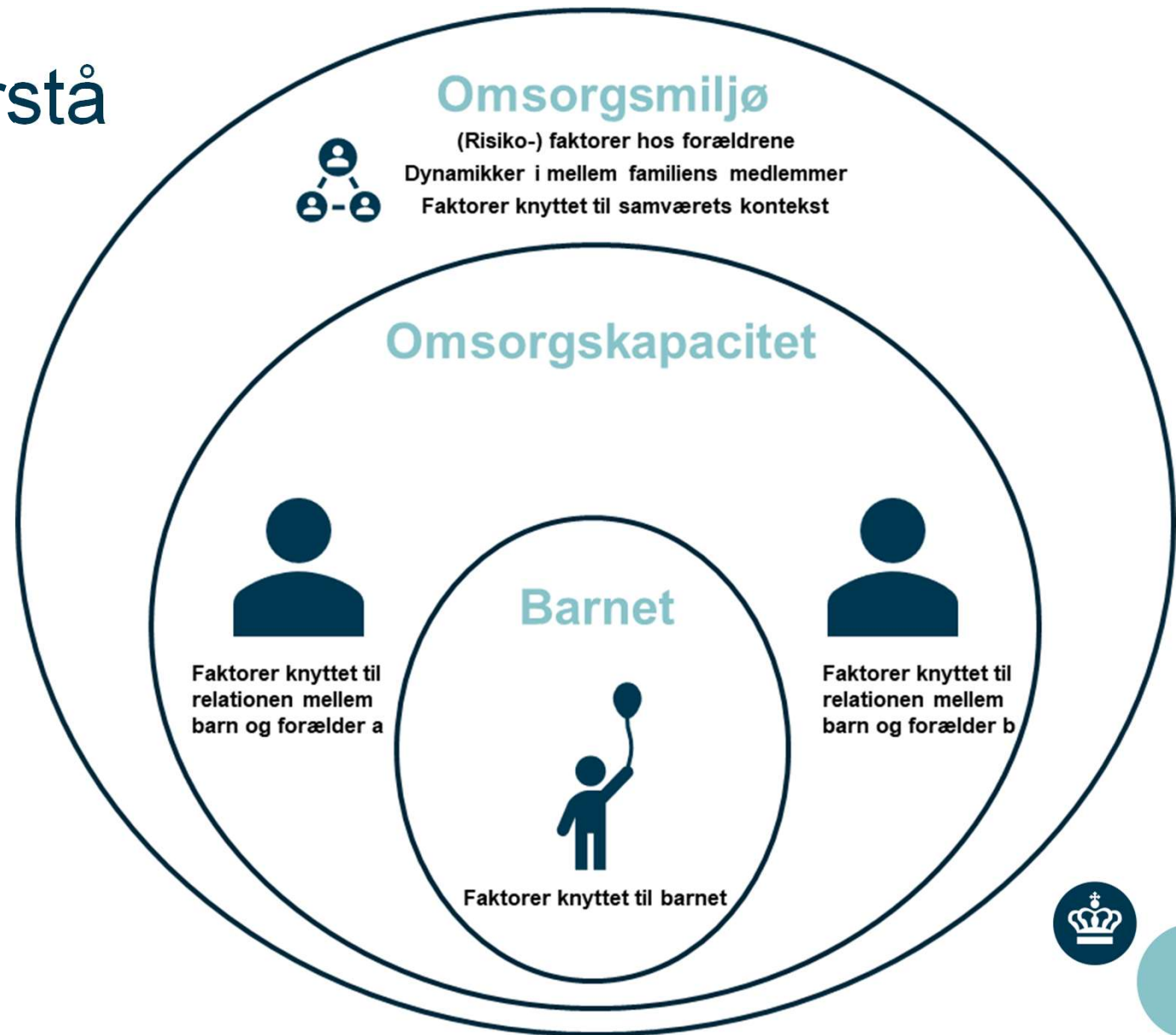
Kortlægning

- Fokus på det system – familien – som barnet er en del af ved at skiftevis zoome ind og ud på del og helhed
- Systematisk og systemisk kortlægning i familieretlig udredning
- Tilstrækkelig afdækning i familiemægling

Model til at forstå barnets omsorgssituation

- Barnet
- Omsorgskapacitet mellem barn og forælder
- Omsorgsmiljøet

Mor

Har anmeldt far for vold efter episode, hvor far skubbede Sofie ind i væggen. Politi har ikke rejst sigtelse.

Mor oplever, at far ikke er god for Sofie. Mor forklarer, at voldsepisode er dråben, der får hende til at reagere på fars generelle hårdhændede opdragelse. Samvær er til skade for Sofie. Mor italesætter det foran Sofie.

Sofie, 7 år

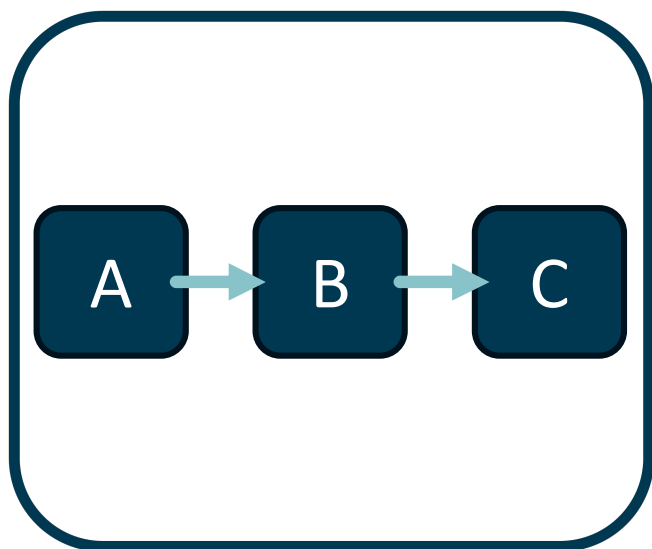
Tilbageholdes delvist fra samvær.
Kommer sjældent afsted, bliver hentet hurtigt hjem af mor.
Sofie viser tiltagende modstand på samvær.

Far

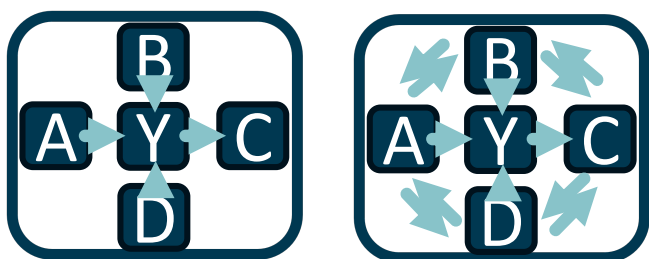

Far mener, at mor overreagerer ift. den konkrete episode og kan ikke genkende beskrivelsen af vold. Far mener, at mor generelt bekymrer sig for meget. Mor påvirker Sofie til ikke at ville på samvær, pga. mors eget negative syn på far.

Lineær

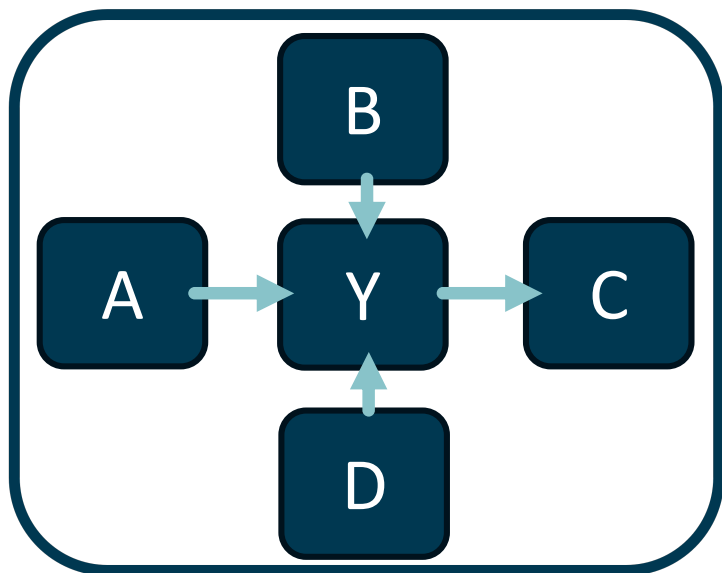
Politiet sigter ikke far for vold - der er ikke god grund til at tilbageholde Sofie.

Mor giver udtryk for, at far er farlig for Sofie – det er ikke i overensstemmelse med, hvad der reelt er sket mellem Sofie og far

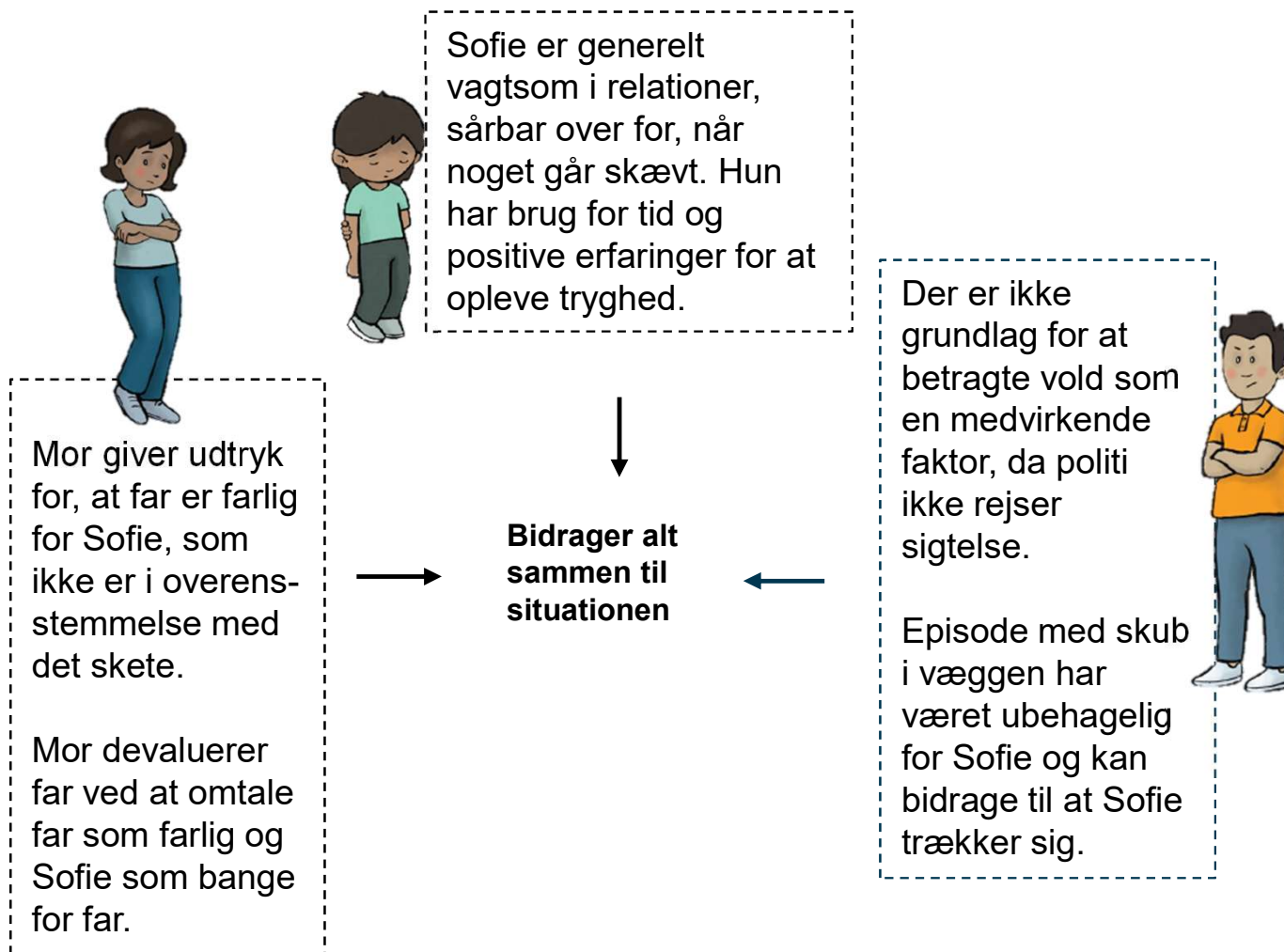
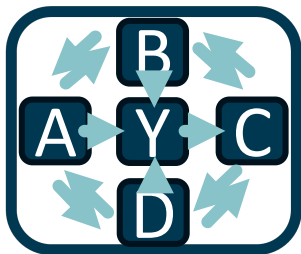
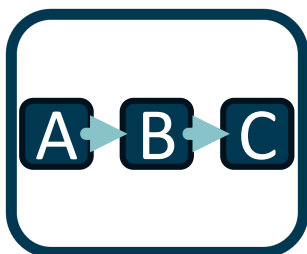
Det fører til, at Sofie afviser far

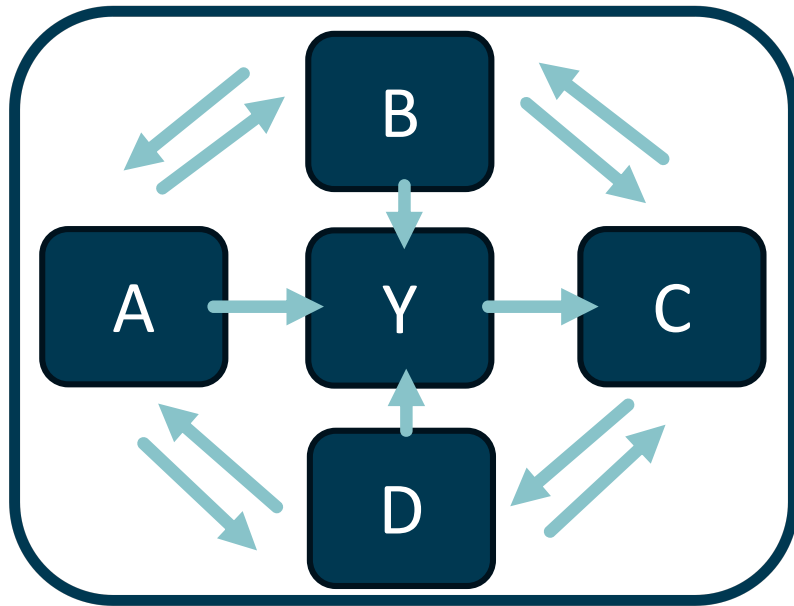
Far genkender det ikke – og er tilsyneladende en god nok forælder

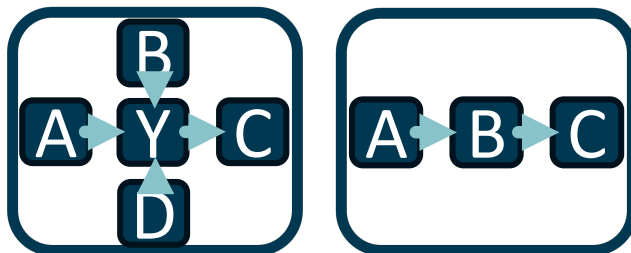

Multi-faktoriel

Systemisk

Dynamikken mellem forældrene bidrager til, at de ikke hver især får støttet barn i at genetablere tryghed i relation til far.

Sofie har brug for tid og positive erfaringer for at opleve tryghed.

Mor er relevant sensitiv over for Sofies utryghed, men får tiltagende over tid handlet uhensigtsmæssigt

Mor devaluerer far ved at omtale far som farlig og Sofie som bange for far.

Dynamikken mellem forældrene betyder, at mors bekymring stiger og mor reagerer nu uhensigtsmæssigt ved at devaluere far.

Fars ikke-sensitive ageren over for Sofie bidrager til og er en **udløsende faktor** for utryghed hos Sofie

Fars manglende ansvar ind i at justere egen adfærd og genetablere tryghed i relation til Sofie er en **vedligeholdende faktor**.

Et forebyggende perspektiv – inden situation bliver fastlåst

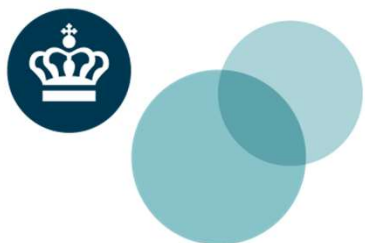
Sprog og nysgerrighed i dialogen

- Et udvidet begrebsapparat, der fremmer en multifaktoriel forståelse af kontaktbrud
- Epistemisk tillid i mødet med familierne og som udgangspunkt for dialog

Rådgivning

- Rådgivning til begge forældre – mindre forandringer hos begge forældre kan skabe positive ændringer for barnet, når de sker i tide

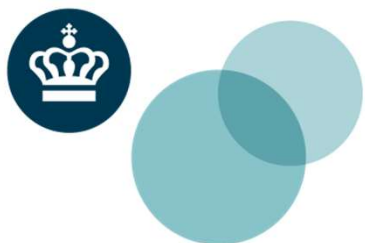

Familieretshuset

Spørgsmål:

Hvordan skelnes mellem sager med vold og sager hvor kontaktbrud og/eller forældrefremmedgørelse finder sted?

Kalundborg kommune

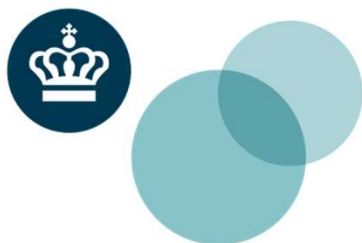
Familieretshuset

Spørgsmål:

Hvilken hjælp tilbyder I de forældre, hvor kommunikationen er brudt sammen?
Hvordan arbejder I med at forhindre konflikter mellem forældre, samt undgår forældrefremmedgørelse?

Såfremt I oplever sager, hvor det virker helt håbløst at få en dialog, underretter I kommunerne om evt. anbefaling om støtteindsats?

Kerteminde kommune

Familieretshuset

Spørgsmål:

Hvordan kan kommunerne give støtte i sager, hvor en forælder oplever at blive udsat for forældrefremmedgørelse?

Bliver kommunerne gjort opmærksomme, hvis der er mistanke om, at der er forældrefremmedgørelse, og er der nogle idéer til, hvordan kommunen kan handle på dette?

Albertslund kommune

Tak for i dag

- Se præsentationen på Familieretshusets hjemmeside: [Til fagfolk](#)
- I får tilsendt et spørgeskema om webinarret

